

Preambul

Eesti Spordi Harta (ESH) on spordiliikumise kui terviksüsteemi käsituste, väärtuste, eesmärkide, korralduse ning arengu põhimõtete kogum. Sport ilma väärtuspõhisuse ning jagatud arusaamadeta ei saa toimida avalikes huvides.

ESH eesmärk on olla spordi- ja kehakultuuri poliitika ühiseks arusaamade ja väärtuste väljendamise ja neist juhendumise alusdokumendiks.

Ajakohastamise vajadus: Eestis ja Euroopas on toimuvad olulised sotsiaalsed ning majanduslikud arengud ja muutused. Need mõjustavad sporti ja kehakultuuri kui tervikliikumist ning tõstavad esile seda sisaldava ja tarbiva kultuuri ajakohastamise ning uuesti sõnastamise vajadust. ESH keskendumine väärtuspõhisusele ja inimväärikusele peab tagama spordis osalejate õiguste kaitse, organisatsiooni ausa ning läbipaistva toimimise kajastades valmisolekut tulevateks väljakutseteks.

Peamised ajakohastamisele suunavad põhjused:

- a. arenenum arusaam spordi ja kehakultuuri rollist ühiskonnas, eelkõige nähes selle tervistavat, sotsiaalset ja majanduslikku mõju, harrastajate ja spordis osalejate jätkuvat kasvu ning huvide ja harrastusalade pidevat mitmekesisust;
- b. kiiresti arenev partnerlus tervishoiuga, uute teenuste kasvukeskkonna kujundamine, spordi ja kehakultuuri kasvav potentsiaal osana üldisest majandusest ja tööjõuturust, tehnoloogia kiire areng ja vajadus valmistuda nende otstarbekaks kaasamiseks;
- c. kasvav vajadus pädevate juhtide ja treenerite järele;
- d. nõudlikkus ohutu ja keskkonnasäästliku taristu tagamiseks;
- e. osapoolte ringi laienemisest tulenev vajadus kaitsta nende huve, sh turvalisust ja heaolu.

Muutmise lähtekohad: tagada Eesti spordipoliitika põhieesmärgid

1. Valdav osa elanikest liigub ja spordib
2. Liikumine ja sport on tugeva organisatsiooniga oluline majandusharu ning tööandja
3. Liikumine ja sport on vaimse, sidususe ja positiivsete väärtushinnangute kandja
4. Eesti on rahvusvahelisel tasemel tulemuslikult ja väärikalt esindatud

Üldmõisted: sport ja kehakultuur haaravad endasse kõiki kehalise aktiivsuse vorme, mis on iseseisval või organiseeritud osalemise kaudu suunatud kehalise tubliduse ja vaimse heaolu säilitamisele ning täiustamisele, sotsiaalsete suhete loomisele ja soovitud tulemuste saavutamisele kõikidel tasanditel.

ESH kiidetakse heaks ja seda täiendatakse Eesti Spordi Kongressidel.

Spordipoliitika

Euroopas Liidus ja Eestis on sport tunnustatud poliitika valdkond. Sporti käsitletakse osana sotsiaalsest ja majanduslikust tervikust, mis loob olulisi väärtusi. Spordil on võime inimesi ühendada, jõuda kõigini sõltumata nende vanusest või soost, rahvusest või sotsiaalsest päritolust.

Spordil on tervist tugevdava, rahva tervist edendava kehalise tegevusena suurem mõju kui ühelgi teisel valdkonnal või ühiskondlikul liikumisel. Võimalusterohke on spordi roll hariduses – arendada kehalist tublidust, õpetada spordi kaudu teadmisi ja oskusi, kujundada positiivseid väärtushinnanguid, motivatsiooni ning valmisolekut toimetulekuks, luua eeldusi elujõulise rahva kasvatamiseks.

Vabariigi Valitsuse seaduse kohaselt on kehakultuuri- ja sporditöö korraldamine ning vastavate õigusaktide eelnõude koostamine Kultuuriministeeriumi valitsemisalas. Kultuuriministeerium on Euroopa Liidu kehakultuuri ja sporti mõjutavate poliitikate rakendaja ühtlasi olles Eesti spordipoliitika kujundaja ning valdkonna huvide esindaja ning kaitsja suhetes riigi keskvalitsuse ja kohalike omavalitsustega.

Spordi korraldamine ja riigieelarvest spordi finantseerimine on sätestatud spordiseaduses.

Eesti spordipoliitiline alusdokument on Riigikogus 2015. aastal vastu võetud „Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030“, mille täitmisest esitab kultuuriminister seadusandjale iga-aastase aruande.

Avalik sektor kohustuseks on tagada poliitikate ja tegevuste horisontaalne koordineerimine kõigi sporti ja kehakultuuri mõjutavate avaliku sektori asutuste vahel, arvestades et inimestest liikumisharrastus ja sportimine aitab ka neil paremini oma eesmärged saavutada.

Spordipoliitika põhieesmärkide elluviimisel teevad igakülgset koostööd riigi keskvalitsus, kohalikud omavalitsused ja spordiorganisatsioonid. Avaliku sektori asutuste ja spordiorganisatsioonide ühistel huvidel põhinevad vastutusvaldkonnad ning rollijaotus on aastatega välja kujunenud:

avalik sektor loob sportimiseks tingimused, eelkõige seadusloome, sporditaristu arendamise, spordiorganisatsioonide õigusaktide kohase subsideerimise ja spetsialistide koolitamise kaudu ning korraldab järelevalvet avaliku sektori varade kasutamise üle;

spordiorganisatsioonid ühendavad harrastajaid ja huvilisi, korraldavad nende sporditegevust, motiveerivad ja koolitavad võimaluste kohaselt, loovad siseriiklikule seadusandlusele ning rahvusvaheliste organisatsioonide nõuetele vastavad reeglistikud ja juhendid spordi korraldamiseks.

Kõiki partnerlusel põhinevaid koostöövorme avaliku sektori ja spordiorganisatsioonide vahel tuleb käsitleda ühise huvina, mida edendab terviklik ja strateegiline spordijuhtimine.

Iga inimese õigus osaleda spordis.

Õigus osaleda tähendab arvestamist ühiste väärtuste ja teiste huvidega. Spordiliikumine on üks huvi- ja osalejaterikkaim valdkond, mis oma mitmekesisuse ning variatiivsusega võimaldab elukestvat ja võimetekohast harrastust, eneserealiseerimist võistlusspordis, esindamisuhkust ning võidurõõmu, kaasaelamist ja patriotismitunnet. Spordi väärtus ühiskonnale on kaugelt suurem üksikisiku või spordivõistkonna tulemuste arengust või saavutatud edust. Spordi väärtusi loov roll ühiskonnas on iga osaleja positiivne mõjutamine, oma tervist tugevdava, häid inimsuhteid loova ja teisi inimesi ning keskkonda hoidvate ja austavate hoiakute kujundamine.

Kui iga inimene juba ainuüksi osalemisega kohustub järgima spordis kehtestatud reegleid ja tavasid, allub ausa mängu reeglitele nii spordis kui laiemalt, saame olla kindlad, et sport muudab ühiskonda paremaks, mitmekesisemaks, tervemaks ja mõistvamaks.

Igal inimesel on õigus osaleda ohutult ja eetilisel korraldatud spordis

Selleks teevad avalik sektor ja spordiorganisatsioonid koostööd ning kindlustavad, et:

- a. kõigil noortel on võimalus saada haridusasutuses liikumisõpetust, arendada kehalist teadlikkust, füüsilist vormi ja omandada põhilised liikumisoskused ning spordikultuuri väärtused;
- b. spordi harrastamine on kõigile ohutu, toimub turvalises ja tervislikus keskkonnas ning organiseeritud osalemise korral on juhendatud tõendatud pädevusega treeneri poolt;
- c. spordi korraldamine on hinnatav ja regulaarselt seiratav;
- d. igaühel on võimalus parandada oma sportlikke tulemusi harrastusspordi tasemest kõrgemale ja jõuda oma saavutusteni eetilisel, ausal ja vastutustundlikul viisil;
- e. spordiga tegelemine edendab harrastajate eetilist ja jätkusuutlikku käitumist;

- f. spordiga seotud tegevustes osalejate või selle tegevuse kaudu mõjutatavate isikute inimõigused oleksid kaitstud;
- g. spordiorganisatsioonide tegevusse kaasatute ja spordivõistlustel osalejate või nende tegevuste kaudu mõjutatavate isikute aus käitumine on kaitstud;
- h. Igal soovijal peab olema võimalus saada spordialast koolitust, tõendada reeglipäraselt oma pädevusi, et kutsetunnistuse alusel juhendada teisi inimesi spordis, et panustada spordijuhtimisse ja -korraldusse huvi-, teadmiste- ning võimetekohaselt.

Sport on inimeste käitumist positiivselt suunav valdkond.

Väärtuspõhise spordi sisu kirjeldab spordieetika, kui mõtlemis- ja tegutsemisviis, mis toetab ausat sporti, võrdsust, pühendumist, julgust, meeskonnavaimu, seaduste ja reeglite järgimist, lugupidavat suhtumist keskkonda, enese ja teiste austamist ning kogukonnavaimu, sallivust ja solidaarsust. Spordieetika sisaldab inimõiguste austamist spordis ja hõlmab võrdse kohtlemise printsiipi, olenemata spordis osaleja soost, vanusest, rassist või seksuaalsest orientatsioonist.

Spordile seatud ootused teostuvad läbi hästi toimiva organisatsiooni.

Spordiliikumise laiapõhjalisus, organisatsioonide ja tegevuste paljusus, võrgustumine ning kuulumine rahvusvahelisse koostööraamistikku esitavad väljakutseid spordiorganisatsioonide jätkuvale arengule.

Eesti järgib euroopaliku spordikorralduse mudelit, mille aluseks on inimeste vaba ühinemise õigus ja vaba tahe tegeleda ning ennast arendada meelepärasel alal, mida tugevdab avaliku sektori toetus.

Spordiorganisatsiooni algne ja põhiline ühinemise vorm on spordiklubi, klubid saavad ühineda ja kuuluda spordiliitudesse ja spordiühendustesse nii spordiala, piirkonna kui ka sihtrühma põhiselt. Keskne organisatsioon vabatahtliku spordiliikumise korraldamiseks ja koordineerimiseks on spordialaliitude, maakondade ja linnade spordiliitude ning spordiühenduste poolt vabatahtlikkuse alusel moodustatud Eesti Olümpiakomitee, kes on ka Eesti olümpiaorganisatsioon ja korraldab osavõttu Olümpiamängudest.

Eesti Olümpiakomitee loob ise või koostöös avaliku sektoriga spordi huvides tegutsevaid asutusi ja ühendusi.

Spordiorganisatsioonide tulemusliku ning jätkusuutlikuks toimimiseks on oluline:

- a. demokraatia ning hea juhtimistava põhimõtete rakendamine;
- b. avatus, läbipaistvus ja tegutsemine avalikes huvides;
- c. vabatahtlike kaasamine ja treenerite ning teiste spetsialistide rakendamine osapoolte huve arvestavates lepingulises suhtes;
- d. riigi keskvalitsuse ja kohalike omavalitsuste tunnustus ja majanduslik toetus;
- e. seaduste ja teiste õigusaktide järgimine ning korrektne aruandlus;
- f. koostöö ettevõtlussektoriga;
- g. tegevuse tagamine pädevate juhtide ja treenerite rakendamise kaudu;

Treenerite roll spordis on asendamatu

Spordi arengu, inimeste tulemusliku, ohutu ja eetilise juhendamise ning spordikultuuri leviku eelduseks on tõendatud pädevusega treenerid.

Treenerite rolli ühiskonnas tuleb mõista laiemalt sporditulemuste paranemise juhendajast. Nad on toimetulekuks vajalike sotsiaalsete oskuste ja väärtuste õpetajad, kelle mõju eelkõige noorematele sportlastele võib olla elukujundav.

Seetõttu arendavad riigi keskvalitsus, kohalikud omavalitsused, avalik-õiguslikud ülikoolid ja spordiorganisatsioonid ühistegevust, et:

- a. jätkata treenerikutse, treenerite taseme- ja täienduskoolituse arendamist, kasvatada järjekindlalt kõrgetasemelise ettevalmistuse osa treenerikoolituses;
- b. väärtustada treenerikutset ühiskonnas, tagada tõendatud pädevusega treeneritele võimalus lepinguliseks töösuhteks spordiorganisatsioonides, tõsta treenerite väärtust tööjõuturul;
- c. kindlustada treenerina tegutsemise õiguslikud alused;
- d. tagada treeneritele tasu ja sotsiaalsed garantiid;
- e. treenerite tegutsemine vastaks treenerite eetikakoodeksile ja hea tavale.

Oma riigi auks, rahva heaoluks ja spordi kuulsuseks!